

ANNA WOŹNIAK

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

SPOSOBY WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ INNOWACYJNOŚCI MAŁYCH I ŚREDNICH PRZESIEBIORSTW

1. Wstęp

Powstanie, rozwój i przetrwanie małego i średniego przedsiębiorstwa prywatnego w decydującym stopniu zależy od otoczenia, w którym ono funkcjonuje. Otoczenie to niesie wiele zagrożeń, ale występują w nim również instytucje, które działają na rzecz jego stabilizacji i rozwoju. Jedną z najistotniejszych przeszkód rozwoju małego biznesu w Polsce jest brak zasobów finansowych oraz brak wykwalifikowanych kadr, które potrafiłyby sprawnie zarządzać przedsiębiorstwami. Dużej części małych firm nie stać na samodzielne ponoszenie kosztów związanych ze zbieraniem informacji o innowacjach, technologii i o rynkach. Małe firmy mają również duże trudności w dostępie do kredytów, gdyż dla banku są one zbyt ryzykowne. Dlatego tak ważną rolę zaczęły odgrywać instytucje służące zarówno pomocą kapitałową, jak i personelem usługowym, doradczym i szkoleniowym.

Celem publikacji jest diagnoza i ocena sposobów wspierania przedsiębiorczości i innowacji w Polsce oraz diagnoza funkcjonujących obecnie instytucji wspierających sektor MŚP w tym zakresie.

W publikacji posłużono się analizą danych statystycznych oraz pozycji bibliograficznych.

2. Sytuacja sektora MSP¹ i potrzeba jej wspierania

Małe i średnie przedsiębiorstwa ściśle kojarzą się z pojęciem przedsiębiorczości. Jest to rodzaj aktywności, który polega na uruchomieniu nowego przed-

¹ dane statystyczne wykorzystane w tym podrozdziale zaczerpnięto ze strony internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – www.parp.gov.pl

sięwzięcia gospodarczego nastawionego na zysk, samodzielnym kierowaniu nim, a co za tym idzie ponoszeniu całkowitej odpowiedzialności za osiągnane wyniki [Woodward, 1999]. Przedsiębiorczość jest najczęściej kojarzona z takimi cechami jak [Bittnerowa, 1997]:

- gotowość do podejmowania rozsądnego ryzyka,
- identyfikowanie i wykorzystywanie szans, niezależnie od posiadanych zasobów,
- innowacyjność, poszukiwanie zmian i reagowanie na nie, umiejętne opanowywanie niepewności,
- podejmowanie i rozwijanie działań polegających na pomnażaniu kapitału.

Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią o rozwoju gospodarek krajów członkowskich UE. To przede wszystkim one przyczyniają się do wzrostu gospodarczego i zachowania konkurencji. z danych statystycznych GUS i opracowań Ministerstwa Gospodarki wynika, że MSP wytwarzają około 2/3 wartości dodanej w gospodarce UE – w Polsce około 55% oraz mają ponad 55% udział w całkowitej sprzedaży – w Polsce 64,0%. Około 50% wszystkich inwestycji w UE pochodzi z MSP. Około 66% spośród ogólnej liczby miejsc pracy w sektorze prywatnym w UE jest w MSP – w Polsce około 64%. W 1996 roku przeciętne MSP krajów członkowskich UE wypracowało przychód w wielkości 500 tys. Euro, podczas gdy przychód ze sprzedaży przeciętnego polskiego MSP w 1997 roku był prawie 5 razy mniejszy, tj. wyniósł 378 000 zł (około 100 tys. Euro).

W Polsce w 2004 roku zarejestrowanych w systemie REGON było 3 670 915 przedsiębiorstw. W tej liczbie największą grupę stanowiły przedsiębiorstwa małe (99,03%), wśród nich firmy mikro to 94,96%. Przedsiębiorstw średniej wielkości w 2004 roku zarejestrowanych było 30 029, co stanowiło 0,82% przedsiębiorstw w Polsce [PARP 2004].

W 2004 roku powstało 228 538 nowych podmiotów (głównie małych: 99,77%, w tym samym roku z rejestru REGON wykreślono 209 845 firm (w tym przedsiębiorstwa małe stanowiły 99,46%).

Udział MSP w tworzeniu produktu krajowego brutto wyniósł w 2004 roku 47,9%, z tego małych przedsiębiorstw – 38,3%, a średnich – 9,6%. Wielkości te uwzględniają szacunki działalności ukrytej (tzw. szarej gospodarki). w roku 2004 liczba pracujących ogółem wyniosła 10 238 305, z tego nieco ponad 68% pracowało w przedsiębiorstwach sektora MSP. Efektywność sektora MSP w Polsce jest ciągle niższa niż UE, ale jego znaczenie zarówno na rynku pracy jak i pod względem udziału w wartości dodanej i sprzedaży stale rośnie.

Dostrzegając znaczenie sektora MSP w gospodarce kraju, począwszy od roku 1995 polityka Rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw opiera się na doku-

mentach programowych², w których przy pomocy ściśle określonego instrumentarium dąży się do zapewnienia dogodnych warunków dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Dzięki pierwszemu z tych programów pt.: *Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce narodowej*:

- przygotowano szereg projektów ustaw, np.: Ordynacja podatkowa, Prawo bankowe, ustawa o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym;
- utworzono Fundusz Poręczeń Kredytowych;
- utworzono Polską Fundację Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw;
- w 1996 r. utworzono Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU);
- utworzono 61 Ośrodków Wspierania Przedsiębiorczości, 34 Fundusze Rozwoju Przedsiębiorczości i 31 Inkubatorów Przedsiębiorczości.

Przedsięwzięcia te miały służyć sektorowi MSP przede wszystkim poprzez działania mające na celu:

- wzrost innowacyjności i rozwoju technologicznego;
- zmniejszenie kosztów związanych z zatrudnieniem;
- ułatwienia dostępu do zamówień publicznych;
- promowanie eksportu;
- ułatwienie dostępu do rynków zagranicznych;
- wspieranie uczestnictwa MSP w programach Unii Europejskiej;
- modyfikację systemu podatkowego;
- ułatwienie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania (rozbudowa systemu poręczeń kredytowych, leasingu, promowanie rozwoju funduszy inwestycyjnych oraz działania informacyjne i doradcze w tym zakresie).

Istotną rolę, wpływając na znaczenie sektora MSP w gospodarce, spełniają krajowe ośrodki innowacji i przedsiębiorczości. Są one tworzone w celu wspierania przedsiębiorczości, ułatwiania powstawania i rozwoju małych przedsiębiorstw, którym zapewniają dostęp do innowacji i realizując swoją misję wpływają na rozwój lokalny. Mają one również na celu rozwiązywanie lokalnych problemów ekonomicznych i społecznych poprzez [Mertr, 2001]:

- szkolenie przedsiębiorców w zakresie rozpoczynania samodzielnej działalności gospodarczej i funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej,
- poszukiwanie i ocenę projektów nowych przedsięwzięć,
- doradztwo prawne, techniczne, ekonomiczne i finansowe,
- pomoc w dostępie do źródeł finansowania działalności,
- przygotowywanie biznes planów,

² Krajowy System Usług dla MSP – www.ksu.parp.gov.pl

- transfer technologii,
- oferowanie nowym firmom przestrzeni produkcyjnej i usługowej.

Podstawową cechą tych ośrodków jest najczęściej ich niekomercyjny charakter, celem zaś zaspokajanie określonych potrzeb, czy realizacja wyznaczonej strategii, a nie maksymalizacja zysku.

Udział sektora publicznego w procesach wspierania przedsiębiorczości, transferu technologii i innowacyjności obejmuje bardzo zróżnicowane instrumenty. Ze względu na realizowane funkcje, strukturę organizacyjną i posiadane zasoby, ośrodki innowacji i przedsiębiorczości można podzielić na trzy grupy:

- ośrodki szkoleniowo-doradcze,
- zorganizowane kompleksy gospodarcze,
- lokalne fundusze pożyczkowe i gwarancyjno-poręczeniowe.

Całkowicie odrębną grupą instytucji, które można zaliczyć do otoczenia biznesu są:

- Izby Gospodarcze, Przemysłowo-Handlowe oraz Izby Rzemieślnicze,
- Krajowe i Europejskie sieci instytucji i organizacji, powiązane formalnie, działające w wybranych obszarach tematycznych.

Obie te grupy spełniają poważną rolę wspierania rozwoju MSP. Izby odgrywają istotną rolę inicjującą działania ustawotwórcze, pełnią rolę opiniodawczą i służą pomocą w najróżniejszych działaniach właścicieli i menadżerów małych i średnich przedsiębiorstw.

Znacznie krótszą historię, ale nie mniej istotne znaczenie dla rozwoju sektora MSP mają obecnie istniejące sieci. Można je podzielić na sieci o zasięgu krajowym, europejskim oraz międzynarodowym.

Najważniejszą siecią o zasięgu krajowym jest Krajowy System Usług (KSU) dla MSP, utworzony w końcu lat dziewięćdziesiątych w celu standaryzacji usług szkoleniowych, doradczych, finansowych i informacyjnych świadczonych poprzez instytucje i organizacje na rzecz MSP.

Do sieci zasięgu europejskiego należy zaliczyć sieć ośrodków [Polański, 2004]:

- EURO-INFO,
- Ośrodków Przekazu Innowacji – Innovation Relay Centers (IRC).

W każdym z tych obszarów działają oddzielne ośrodki sieci IRC.

Istnieją również sieci o zasięgu międzynarodowym, są to najczęściej sieci o charakterze naukowym lub badawczo-wdrożeniowym.

3. Projekt rozwoju małej przedsiębiorczości

Po procesie transformacji na początku lat dziewięćdziesiątych rząd, dostrzegając potrzebę promowania mechanizmów i instytucji ułatwiających tworzenie miejsc pracy, w tym poprzez samozatrudnienie we własnych małych firmach,

zdecydowano się na przyjęcie pożyczki z Banku Światowego na realizację projektu pod nazwą: *Promocja zatrudnienia i rozwoju służb zatrudnienia* [Sienicka, Tyrowicz, 2006 oraz Matusiak, Mażewska, 2004], którego głównymi zadaniami było:

- unowocześnienie struktury organizacyjnej Urzędów Pracy i Ośrodków Pomocy Społecznej,
- poprawa efektywności systemu pracy poprzez wyposażenie w profesjonalną sieć informatyczną,
- wprowadzenie nowych usług dla osób bezrobotnych,
- rozwój infrastruktury samozatrudnienia osób bezrobotnych,
- rozszerzenie oferty edukacyjnej na rzecz bezrobotnych, doskonalenie kadry nauczycieli i instruktorów,
- opracowanie metod badania efektywności programów aktywizacji rynku pracy.

Ze względu na wielość zadań projekt został podzielony na dziesięć komponentów, zwanych TORami. Jednym z nich był *Projekt rozwoju małej przedsiębiorczości* – TOR #10 [Matusiak, Mażewska, Zasiadły, 2005].

Głównym celem *Projektu rozwoju małej przedsiębiorczości* było stworzenie w Polsce systemu instytucji aktywnie wspierających przedsiębiorczość, ukierunkowanego na organizację pomocy osobom pozostającym bez pracy, zagrożonym jej utratą oraz szukającym swojej życiowej szansy poprzez założenie własnej małej firmy. Realizatorem programu było Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej ko-rzystające z pomocy technicznej Uniwersytetu Stanowego Ohio - USA.

Przy współpracy krajowych i zagranicznych ekspertów w ramach projektu wypracowany został modelowy system pełnej obsługi nowo powstającej firmy w układzie lokalnym, oparty na trzech typach ośrodków innowacji i przedsiębiorczości:

- ośrodka szkoleniowo-doradczym,
- funduszu pożyczkowym (działającym jako fundusz parabankowy),
- inkubatorze przedsiębiorczości.

Zadaniem tworzonych w organizacjach pozarządowych komponentów pomocy w samozatrudnieniu była realizacja wzajemnie uzupełniających się funkcji w zintegrowanym procesie promocji przedsiębiorczości: od konsultacji, szkoleń i doradztwa, poprzez preferencyjne pożyczki, do oferty lokalowej o określonym standardzie i wyposażeniu.

3.1. Ośrodki szkoleniowo-doradcze (OSD)

Ośrodek szkoleniowo-doradczy to nie nastawiona na zysk jednostka doradcza, informacyjna i szkoleniowa, pracująca na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, samozatrudnienia osób bezrobotnych oraz poprawy konkurencyjności małych firm.

Pojęcie *ośrodki szkoleniowo-doradcze* [Kaszuba, Banachowicz, 1997] odnosi się do różnego rodzaju podmiotów działających na rynku pod nazwami: Ośrodki Wspierania Przedsiębiorczości (OWP), Centra Wspierania Biznesu (CWB), Kluby i Centra Przedsiębiorczości i inne.

Podstawowe zadania OSD wynikają z wykonywania bezpośrednich usług dla małych i średnich przedsiębiorstw. Są to:

- doradztwo dla MSP w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem, finansów, techniki i technologii, marketingu, produkcji,
- szkolenia ukierunkowane na potrzeby sektora MSP, grup przedsiębiorstw lub przedsiębiorców, indywidualnych zleceniodawców,
- dostarczanie informacji gospodarczej oraz ułatwianie kontaktów gospodarczych.

Ośrodki Szkoleniowo-Doradcze realizują także zadania wynikające z tworzenia sprzyjającego środowiska dla przedsiębiorczości w danym regionie. Wśród powyższych zadań można wyróżnić:

- doradztwo i szkolenia dla organizacji i instytucji samorządu lokalnego i gospodarczego w zakresie rozwoju MSP,
- promocję wiedzy na temat roli i stanu sektora MSP,
- doradztwo i szkolenia dla przedsiębiorstw państwowych i prywatyzowanych w zakresie potencjalnych rozwiązań korzystnych dla rozwoju MSP,
- rzecznictwo interesów sektora MSP,
- uczestnictwo w realizacji programów i strategii ukierunkowanych na rozwój regionu czy społeczności lokalnej.

Obok „klasycznych” zadań szkoleniowych, doradczych i informacyjnych, ośrodki te podejmują często szersze zadania związane z:

- promocją regionu i MSP,
- pośrednictwem korporacyjnym,
- realizacją specjalnych programów rządowych lub grantów pomocowych dla absolwentów, kobiet, mniejszości narodowych.

Klientami OSD są najczęściej:

- osoby rozpoczynające działalność gospodarczą lub planujące jej rozpoczęcie, bezrobotni lub osoby/grupy z restrukturyzowanych przedsiębiorstw;
- właściciele małych warsztatów rzemieślniczych lub przedsiębiorstw (na ogół zatrudniających do 10 pracowników) usługowych, produkcyjnych lub handlowych;
- właściciele, kadra kierownicza lub inni pracownicy małych lub średnich przedsiębiorstw;
- grupy przedsiębiorców lub przedsiębiorstw;
- przedsiębiorstwa państwowe (nawiązywanie kooperacji z MSP, tworzenie MSP w ramach restrukturyzacji);
- samorząd lokalny, regionalny, samorząd gospodarczy, organizacje pozarządowe;

- programy i instytucje regionalne lub centralne oraz programy zagraniczne zajmujące się promocją MSP.

Uzupełnieniem działalności szkoleniowej OSD są różnego typu seminaria, spotkania dyskusyjne, związane z interpretacją zmieniających się przepisów prawnych - np. zamówienia publiczne, prawo pracy. Działalność szkoleniowa jest najczęściej finansowana przez urzędy pracy bądź samych uczestników. Niektóre ośrodki pozyskują dofinansowanie z programów rządowych lub pomocowych.

3.2. Cele i zadania Funduszy Rozwoju Przedsiębiorczości (FRP)

Fundusze Rozwoju Przedsiębiorczości [Gniadek, 2003] są nie nastawionymi na zysk, pozabankowymi instytucjami finansowymi, wspomagającymi lokalny rozwój społeczno-ekonomiczny poprzez kreowanie nowych podmiotów gospodarczych i miejsc pracy. Sprzyjają one również tworzeniu postaw przedsiębiorczych. Fundusze te świadczą pomoc finansową w formie preferencyjnych pożyczek dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Ich głównym celem jest udzielanie pożyczek pozwalających na finansowanie przedsięwzięć podejmowanych przez osoby fizyczne.

Fundusze świadczą usługi dla osób rozpoczynających lub prowadzących działalność gospodarczą. Są to osoby:

- bezrobotne,
- zagrożone grupowymi zwolnieniami z pracy,
- które otrzymały w okresie ostatnich dwóch lat pożyczkę z Funduszu Pracy lub Funduszu Rozwoju Przedsiębiorstw i spłacają ją bez opóźnień.

Od kwietnia 2001 r. rozszerzono zakres działalności FRP umożliwiające udzielanie pożyczek również małym przedsiębiorstwom, które zatrudniają osoby bezrobotne, kierowane do nich przez Urzędy Pracy. Wymogiem jest, aby miejsce pracy dla osoby bezrobotnej zostało utrzymane w firmie na okres co najmniej 2 lat.

Cele działalności Funduszy związane są z potrzebami i wymaganiami lokalnego rynku pracy i strategiami rozwoju lokalnego. Wyróżnić można cele:

a) krótkookresowe:

- udzielanie pożyczek osobom bezrobotnym i zagrożonym bezrobociem, które nie mogą uzyskać środków finansowych z innych źródeł,
- finansowe wspieranie przedsięwzięć tworzących nowe miejsca pracy w regionie.

b) długookresowe:

- budowanie systemu wsparcia dla przedsiębiorczości we współpracy z OWP i Inkubatorami,
- tworzenie instrumentów aktywnego zwalczania bezrobocia poprzez wspieranie, promowanie i pobudzanie przedsiębiorczości,
- integracja FRP ze społecznością lokalną poprzez włączanie jej przedstawicieli w działalność Funduszu.

Oprócz działalności pożyczkowej rozwinięta została również działalność gwarancyjno-poręczeniowa dla małych, rozwojowych firm nie posiadających wystarczającej historii kredytowej lub zabezpieczeń.

3.3. Inkubatory Przedsiębiorczości

Inicjatywa tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości pojawiła się w Polsce w drugiej połowie lat osiemdziesiątych. w 1986 r. w Poznaniu rozpoczęto studia nad możliwościami przeniesienia na grunt polski doświadczenia krajów zachodnich w zakresie popierania prywatnych przedsiębiorstw i przedsiębiorców przez tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości i centrów technologicznych.

Według definicji inkubatory przedsiębiorczości³ są: „sprawdzone i efektywne formą promocji nowopowstających firm oraz tworzenia nowych miejsc pracy”. Inkubator oferuje swoim klientom głównie:

- powierzchnię produkcyjno-biurową o określonym standardzie pod działalność gospodarczą,
- kształcenie przedsiębiorców poprzez organizację szkoleń i kursów,
- doradztwo w zarządzaniu,
- dostęp do programów kształcenia zawodowego,
- profesjonalne usługi księgowo i prawne,
- pomoc techniczną i merytoryczną w fazie uruchamiania przedsięwzięć,
- transfer technologii,
- kontakty z uczelniami,
- wspólne usługi i udogodnienia biurowo-administracyjne, telekomunikacyjne, komputerowe, transportowo-magazynowe.

Inkubator jest systemem promocji małych firm polegającym na ochranianiu rozwijającego się lub powstającego podmiotu do czasu uzyskania przez niego rynkowej dojrzałości (gotowość do funkcjonowania w zmieniającym się otoczeniu oraz do nawiązywania związków kooperacyjnych). Inkubator może być wykorzystywany do walki z bezrobociem, gdyż głównymi jego użytkownikami mogą stać się firmy założone przez osoby bezrobotne. Jednakże obok wspomagania przedsiębiorców początkujących, którzy poszukują pomocy w założeniu i uruchomieniu działalności gospodarczej oraz zapewnieniu firmie przetrwania w początkowym okresie jej istnienia, inkubator przedsiębiorczości kieruje swe działania również do przedsiębiorców zaawansowanych, którzy prowadzą firmy o znaczącym potencjale rozwoju, posiadające wysoko kwalifikowaną kadrę oraz zainteresowani są realizacją projektów rozwojowych takich, jak rozszerzenie rynków zbytu, usprawnienie sprzedaży i obsługi klientów, podniesienie jakości produkcji i zarządzania.

³ definicja i inne informacje o Inkubatorach Przedsiębiorczości zaczerpnięto ze stron internetowych: www.inkubatory.pl; www.infoport.pl; www.postawnaswoim.pl

Wnioski:

1. Instytucje otoczenia biznesu powinny w swojej pracy bardziej uwzględniać specyfikę MSP.
2. Celem instytucji rządowych i pozarządowych powinno być dotarcie do firm mających możliwości innowacyjnego i technologicznego rozwoju i ułatwienie im wykorzystania potencjału istniejącego w świecie nauki i w programach UE.
3. MSP mają wiele potencjalnych możliwości otrzymania środków finansowych i celem instytucji wspierających powinno być zrobienie wszystkiego, aby zostały one wykorzystane.
4. Aby istniejąca infrastruktura otoczenia biznesu lepiej wypełniała funkcje stymulowania proinnowacyjnego rozwoju firm należy przeprowadzić następujące działania:
 - inwentaryzację istniejącego potencjału organizacji otoczenia biznesu,
 - porównanie możliwości wykonawczych instytucji otoczenia biznesu z potrzebami i oczekiwaniami MSP,
 - określenie potrzeb wynikających ze strategii innowacyjnego rozwoju regionu w zakresie możliwym do realizacji przez otoczenie biznesu,
 - odniesienie ww. potrzeb do istniejącego i planowanego potencjału otoczenia biznesu,
 - identyfikacja tzw. białych plam, tzn. potrzeb, które nie mogą być zrealizowane w istniejącej infrastrukturze,
 - określenie wspólnej dla całej sfery otoczenia biznesu wizji rozwoju, spójnego z RSI oraz określającego miejsce poszczególnych organizacji w jej realizacji,
 - zaangażowanie do współpracy w tworzenie RSI organizacji otoczenia biznesu,
 - wypracowanie bardziej przejrzystych dla przedsiębiorców sposobów informowania o możliwościach uczestniczenia w programach badawczych i prozwojowych.

LITERATURA

1. Bittnerowa E. – red (1997): Innowacyjność i wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw warunkiem ich dalszego rozwoju. Katedra Ekonomiki Produkcji AE w Poznaniu, Poznań, s. 156.
2. Biuletyn dla małych i średnich przedsiębiorstw (2006), www.euroinfo.org.pl.
3. Kaszuba K., Banachowicz E. (1997): Zasoby i potencjał ośrodków szkoleniowo-doradczych. Wyd. MPiPS, Warszawa.
4. Matusiak K. B., Mażewska M., Zasiadły K. (2005): Rozwój lokalnych systemów wspierania przedsiębiorczości. Instytucje Projektu Rozwoju Małej Przedsiębiorczości TOR#10 po dziesięciu latach. Wyd. Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa.
5. Merel A. – red. (2001): Instrumenty transferu i pobudzania innowacyjności krajowych podmiotów gospodarczych z sektora MSP w perspektywie wejścia Polski do UE. Fundacja Inkubator w Łodzi.

6. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (2006), www.mps.gov.pl.
7. Polański M. (2004): Rola ośrodków EIC w promocji polskiej przedsiębiorczości. Wyd. PARP.
8. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (2004-2006), www.parp.gov.pl.
9. Sienicka A., Tyrowicz J. (2006): Publiczne służby zatrudnienia a organizacje pozarządowe usług w realizacji rynku pracy. Wyd. Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności i Fundacja Inicjatyw Społeczno-ekonomicznych.
10. Woodward R. (1999): Otoczenie instytucjonalne małych i średnich przedsiębiorstw. Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa, s. 9.

ANNA WOŹNIAK

SPOSOBY WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ INNOWACYJNOŚCI MAŁYCH I ŚREDNICH PRZESIEBIORSTW

STRESZCZENIE

Niespotykana dotychczas na taką skalę jak obecnie dynamika otoczenia w jakim funkcjonuje człowiek i podmioty gospodarcze sprawia, iż tempo i skala dokonujących się w nich zmian innowacyjnych musi także ulec zdynamizowaniu. Mamy liczne przykłady przedsiębiorstw zarządzanych innowacyjnie i osiągających efekty na najwyższym poziomie światowym gdzie umiejętnie wykorzystuje się najnowsze osiągnięcia nauki, wprowadzając postęp we wszystkich jego formach. Jednak wiele przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich, potrzebuje wsparcia merytorycznego i finansowego by móc wprowadzać innowacje i być konkurencyjnymi. Konieczna jest więc szeroka i spójna polityka proinnowacyjna państwa oparta na współpracy wielu instytucji doradczych i kapitałowych z przedsiębiorstwami.

ANNA WOŹNIAK

THE METHODS OF SUPPORTING ENTERPRISES AND INNOVATIVENESS OF SMALL AND MEDIUM SIZE COMPANIES.

SUMMARY

The biggest ever dynamic of men's environment and economical entities make pace and scale of innovative changes more dynamic. We have many examples of agricultural firms and enterprises, which gained effects of high world level of innovation, they intelligently use modern technical achievements introducing development in all its forms. However, many firms, especially small and medium size, still need an essential and financial support to introduce new technologies and to become competitive ones. Thus, a state should develop a widespread and consistent policy aimed at supporting innovations and based on the cooperation between several advisory and capital institutions, and different companies.